

Hvorfor fænger Facebook?

Larsen, Malene Charlotte

Published in:
Kommunikationforum

Publication date:
2008

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Larsen, M. C. (2008). Hvorfor fænger Facebook? *Kommunikationforum*.
<http://www.kommunikationsforum.dk/default.asp?articleid=12966>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

★ 0 Hvorfor fænger Facebook?

onsdag 9. januar 2008 / 26 kommentarer / 0 anbefalinger / læst 199782 gange

Malene Charlotte Larsen
Ph.d.-stipendiat, foredragsholder, Cand.mag. i Kommunikation

Facebook-feberen raser i Danmark. Online social networking er blevet mainstream og er ikke længere forbeholdt generationen af digitale indfødte. Facebook er et tydeligt bevis på, at vi voksne styres af nøjagtig de samme grundlæggende sociale behov, som når de unge bruger Arto, MySpace eller lignende sociale netværk. Vi voksne vil også have mange links på vores vennelister. Vi drages af den konstante tilstedeværelse, som Facebook giver os mulighed for. Og vi elsker at lure, snage og sladre. Derfor fascinerer Facebook. Og derfor er online social networking kommet for at blive.

Men hvad er det lige for nogle mekanismer, som får en hel generation af voksne i 30-40 års alderen til at sidde og udføre samme praksis som de unge? En praksis som de måske tidligere har rystet på hovedet af, og som har været genstand for bekymring og [en række mediepanikker](#) i den offentlige debat?

Med denne artikel vil jeg gå bag om Facebook-fænomenet ved at drage paralleller til børn og unges brug af sociale netværkssider – der er nemlig mange ligheder – og derved give svar på spørgsmålet: Hvorfor er Facebook så fængende?

Arto for voksne

[Facebook](#) adskiller sig ikke synderlig fra de unges sociale netværkssider. Det er de samme mekanismer, der gør sig gældende. Det er det samme, som fascinerer. Og det samme, vi praktiserer. Der er derfor ikke den store forskel på det, som vi voksne sidder og hygger os med på [Facebook](#) – og så det, de danske børn og unge gør på eksempelvis [Arto](#), [Nation X](#), [Habbo Hotel](#) eller [GoSupermodel](#). Her sender brugerne hinanden søde beskeder, kommenterer hinandens billeder, indretter deres virtuelle lejlighed eller klæder deres virtuelle påklædningsdukke på.

På Facebook har mine "venner" for nylig tilføjede applikationerne "Hug me", "Snowball fight" og "Which Simpson character are you?". De har bidt hinandens vampyrer, smidt festbilleder op af hinanden (og mig!), sendt en lang række kædemails videre, givet hinanden små gaver i form af virtuelle drinks, kager og bamser. Og meget mere.

Altså er Facebook fængende for os voksne af de samme årsager, som Arto er fængende for børn og unge, nemlig muligheden for:

1. at have mange venner
2. at forlænge hverdagen virtuelt
3. at skabe overblik
4. at "stjæle" venner
5. at være konstant på

VÆRKTØJSKASSE

[Brutto presselister](#)

[Krisestyringsmanual](#)

[K powerpoint slides](#)

[Jobsamtalens 15 gode spørgsmål](#)

[Jobsamtalens 27 dræberspørgsmål](#)

[Kommunikationsstrategi arkivet](#)

[Tips & tricks til din Kom strategi](#)

[Tips & Tricks til dit pressemøde](#)

[Tips & Tricks til din pressestrategi](#)

6. at vide, vi ikke er alene
7. at være sociale uden at være sammen
8. at lure, snage og sladre
9. at give et virtuelt skulderklap samt
10. at udnytte vores "slumrende tilknytninger"

Lad mig i det følgende forklare, hvorfor disse mekanismer gør Facebook så fængende.

1. At have mange venner

På Facebook kan flere af os – på samme måde som de unge på Arto – præstere lange vennelister. F.eks. har jeg selv p.t. 181 "venner" på min liste. Jeg opfatter dem dog ikke alle som mine venner. Nogle går nærmere under betegnelsen bekendte. I nogle tilfælde er relationen stærk, men i andre tilfælde meget perifer og svag. Men i og med at langt de fleste social networking sites er bygget op omkring en venskabsmetafor, betyder det virtuelle venskab noget andet end det fysiske venskab.

Jeg [har tidligere argumenteret for](#), hvordan Arto har medført, at de unges brug af begrebet "venskab" har udvidet sig. De unge er villige til at betegne næsten hvem som helst som deres ven. Hos dem dækker begrebet derfor ikke længere kun over en god ven, sådan som vi voksne typisk har forstået det, men også over en perifer bekendt. Det hænger sammen med, at det for de unge gælder om at have mange venner. Det er indbegrebet af at være en succesfuld ung. Når man spørger de unge, hvor mange venner de har, vil de derfor typisk sige mellem 100 og 200. Her skelnes ikke mellem "rigtig god ven", "ven", "bekendt" eller "en, jeg har mødt engang". Det samme er tilfældet med venskabsbegrebet på Facebook. Men hvor de unges formål primært er at kunne signalere: "Se, hvor populær jer er!", så gælder det for os i højere grad om at kunne vise: "Se, hvor stort et netværk jeg har!"

2. At forlænge hverdagen virtuelt

Dette netværk kan bestå af alt fra en barndomsven, en kollega, en kæreste eller ægtefælle, en tidligere skolekammerat, ens bedste veninde, en, man engang mødte til en fest, en vens ven eller noget helt andet. Alle disse relationer resulterer i alenlange vennelister.

På trods af det er der stadig en klar forbindelse til vores offline-liv på Facebook. Som jeg altid har fortalt de bekymrede forældre, så er Arto en forlængelse af børn og unges hverdag. Det virtuelle rum er ikke en erstatning for, men et supplement til det fysiske, hvor det handler om at vedligeholde og bekræfte sine venskaber. Det samme gør sig gældende for Facebook. Her er det nemlig offline-relationerne, som er omdrejningspunktet – og ikke dét at danne nye venskaber. Godt nok behøver den offline-relation ikke at være særlig stærk. Har man mødt hinanden blot én gang, er det ok at linke til hinanden. På den måde har man nemlig en offline-relation, som legitimerer linket. Og man er "friends" på Facebook.

3. At skabe overblik

Jeg hører til dem, som synes, det er meget rart at have alle mine relationer, hvad enten der er tale om "rigtige venner" eller "perifere bekendte", samlet på Facebook. "*Det er meget godt, hvis nu der er en, jeg har glemt, at jeg er ven med*", sagde en af mine 15-årige respondenter på et tidspunkt i et interview om Arto. Ud over at pigen i citatet bruger ordet "ven", selvom det, hun mener, nok er "bekendt", så kan jeg godt følge hende. Og jeg har det faktisk lidt på samme måde med Facebook. Vi drages af den mulighed, Facebook giver os, for at skabe overblik.

Dette fik jeg bekræftet, da jeg i oktober sidste år deltog i [Association of Internet Researchers'](#) årlige konference i Canada. På konferencen oplevede jeg, at Facebook faktisk fungerer lidt som en virtuel samling af visitkort. Jeg oplevede flere gange, at jeg ville udveksle visitkort med spændende forskere, som jeg gerne ville holde kontakt med, eller hvis forskning jeg gerne ville lære bedre at kende. Ofte manglede folk dog deres visitkort, men en løsning på det problem kom prompte: "I'll friend you on Facebook".

At jeg nu har disse kontakter på Facebook, betyder, at jeg har meget lettere ved at huske dem; jeg kan se, hvordan de ser ud, hvad de forsker i osv. – og har derfor mange flere værdifulde oplysninger, end et visitkort ville kunne give mig. Jeg behøver ikke at bekymre mig for, om jeg kommer til at smide det væk. Og chancen for, at jeg glemmer, at jeg kender dem, er mindre. Jeg har simpelthen et bedre overblik over mine kontakter.

Og ja, vi kunne selvfølgelig bruge [LinkedIn](#) i stedet, som har et mere professionelt islæt. Men dels er Facebook sjovere, og dels er det rart at have det hele samlet. Så kan man nøjes med

at bruge ét sted.

4. At "stjæle" venner

En anden fordel ved, at vi har alle vores kontakter samlet på Facebook, er, at vi kan "stjæle" hinandens venner. Dette udtryk med at "stjæle venner" har jeg faktisk fra mine unge Arto-informanter, som taler om det at stjæle hinandens venner som en positiv ting – ja ligefrem en fordel ved social networking.

Jeg tror ikke, der er mange af os voksne Facebook-brugere, som kan sige os fri for at have "browset" vores venners vennelister for at se, om de tilfældigvis skulle have nogen på deres liste, som vi selv har en relation til og derfor kan tilføje som venner. At stjæle venner på de sociale netværkssider er således en praksis – og en fordel – som såvel de unge som vi voksne benytter os af.

5. At være konstant på

Udover muligheden for et næsten uanet antal af virtuelle kontakter, så opfylder Facebook nogle andre grundlæggende sociale behov. Noget af det mest interessante og dragende ved Facebook er muligheden for den konstante tilstedeværelse og følelsen af, at vi hele tiden er i kontakt med hinanden. Dette kommer til udtryk i brugen af statusopdateringerne, hvor vi har mulighed for at skrive, hvad vi laver "lige nu". "Malene is writing an article for Kforum", kunne det f.eks. være for mit vedkommende p.t.

Malene Charlotte Larsen	
Malene	is writing an article for KForum ▼
Clear Status Cancel	
Networks:	Uni. Aalborg Staff Denmark

På den måde kan vi hele tiden kan følge med i hinandens dagligdag uden egentlig at gøre nogen særlig indsats. Og det giver en følelse af, at vi konstant er til stede i hinandens liv. På tværs af tid og rum. Og vi får mulighed for at lære noget nyt om hinanden på en ny måde.

Dét konstant at fortælle hinanden, hvad vi laver "lige nu", er med til at give følelsen af den konstante tilstedeværelse, hvilket netop er en af fordelene ved (og grundene til), at folk anvender de sociale medier – se blot på mikroblogging-tjenesten [Twitter](#), som er bygget omkring spørgsmålet: "What are you doing?". Og som det i øvrigt også er muligt at anvende via Facebook.

6. At vide, vi ikke er alene

Denne praksis stemmer i høj grad overens med den måde, som de helt unge bruger de sociale medier og de sociale netværk på. Det oftest stillede spørgsmål i gæstebøgerne på Arto er eksempelvis "Hvad laver du?". Det samme er gældende for den måde, hvorpå børn og unge bruger deres mobiltelefon og MSN Messenger. Men i princippet kunne de unge lige så godt skrive: "Hej, jeg er stadig din ven, og jeg interesserer mig stadig for dig."

Dét at skrive "Hej, hvad laver du?" handler nemlig ikke kun om, at vi interesserer os for, hvad hinanden rent faktisk laver. Det har også en fatisk funktion; at holde kontakten og venskabet ved lige og dermed blive bekræftet i, at vi ikke er alene. Noget, som især børn og unge – men altså også os andre – har behov for at blive bekræftet i.

På Facebook ser vi lige nu, hvordan en hel generation af danske voksne benytter sig af denne fatiske kommunikationsform. De unges teenage-praksis på MSN og Arto er blevet mainstream. Og det skyldes især, at de sociale medier giver os følelsen af, at vi ikke er alene.

7. At være sociale uden at være sammen

At udsende statusmeddelelser, hvad enten det sker via Facebook eller andre kommunikationskanaler, giver os netop denne følelse. Vi får opfyldt et grundlæggende behov for at være sociale – uden at være fysisk til stede sammen og uden nødvendigvis at bruge tid på at kommunikere konkret med hinanden. Vi kan være meget mere for mange flere – alle steder på én gang.

Undersøgelser blandt amerikanske universitetsstuderende har faktisk vist, at Facebook og dermed statusopdateringerne bliver brugt allermest, når de studerende har travlt; op til eksamener eller afleveringer. På den måde kan de studerende føle, at de er i samme båd – og de sidder jo alligevel der foran computeren.

At opdatere hinanden på, hvad vi laver, handler altså ikke kun om at vedligeholde kontakten til hinanden, men også om at eliminere følelsen af social isolation. Det behov gælder såvel børn og unge som voksne.

8. At lure, snage og sladre

En ting er de opdateringer, vores nære relationer udsender. Men langt mere interessant er det med de ting, som folk fra vore perifere netværk skriver. Vi lærer en hel masse om de folk, vi kun kender en lille smule. Vi får en masse informationer om dem, som vi ellers kun ville have fået, hvis vi havde været tæt på dem. Informationer, vi allerede får fra de nære venner, når vi mødes med dem fysisk. Vi får nye vinkler på de svage forbindelser i vores perifere netværk.

Dette leder hen til et andet grundlæggende og fængende træk ved Facebook. Nemlig muligheden for at lure, snage og sladre. Via vores "news feed" på forsiden får vi hele tiden små stumper af information om hinanden. Og hvem kan lade være med lige at kigge efter en ekstra gang, når beskeden om, at den og den "is no longer in a relationship" kommer.

9. At give et virtuelt skulderklap

Det er let at linke til dem, man ikke har set i 100 år. Sjovt nok skriver man sjældent til disse gamle folkeskole- eller gymnasiekammerater – man nøjes med et venligt link og er dermed friends på Facebook. Og det er egentlig nok. For de færreste orker den udmattende "Hvordan går det så?"- eller "Hvad laver du nu?"-snak. Og slet ikke på nettet. Det kan man selv finde ud af ved at kigge i deres profil eller se deres opdateringer. Men det svarer lidt til, at vi blot giver hinanden et bekræftende klap på skulderen, hvis vi skulle møde hinanden på gaden. Nogle gange er det nok. På gaden ville det dog være absurd blot at klappe hinanden på skulderen uden at spørge, hvordan det går – men den frihed har vi altså på Facebook.

Det fængende ved Facebook er, at vi hurtigt og nemt kan holde kontakten med gamle bekendte ved lige uden selv at gøre en stor indsats.

10. At udnytte de "slumrende tilknytninger"

Dog er det vigtigt, at vi har disse links til de gamle bekendte. De fungerer nemlig som "slumrende tilknytninger". Med dette mener jeg, at de er en kontakt, som ligger i baggrunden og lurder, og som vi egentlig ikke har den store kontakt til eller tænker synderligt over i hverdagen, men som lige pludselig kan blive relevant. Det kunne eksempelvis være, hvis vi skulle have nyt job, og en af vores gamle bekendte arbejdede et sted, hvor vi ville søge en stilling. Så er det vigtigt, at vi kan hive den kontakt frem – og pludselig bliver det perifere net-venskab relevant. Det er fængende, fordi det er en mulighed, vi ikke har haft tidligere.

Fremtiden for Facebook

Dermed opfylder Facebook nogle grundlæggende sociale behov på en ny måde. Et afsluttende spørgsmål er dog, om Facebook også har format nok og er fængende nok til at forblive et spændende fænomen i fremtiden?

Grunden til, at Arto snart (den 3. februar 2008) kan fejre 10 års fødselsdag, er netop deres evne til konstant at videreudvikle sitet – og inkorporere alle de andre sociale software-applikationer, som unge benytter sig af. Så behøver de danske teenagere nemlig ikke at bevæge sig andre steder hen.

Selvom Facebook også konstant bliver videreudviklet, tvivler jeg dog lidt på, at sitet er lige så fængende om 10 år, som det er i dag. For der er nemlig også mange frastødende og irriterende ting ved Facebook.

Når nyhedens interesse og den første fascination af Facebook er aftaget, begynder man måske i stigende grad at blive irriteret over det kvalmende store antal af kæde-beskeder, som ens venner "forwarder", og alt det "spam", som dermed fylder ens indbakke. Måske stiller man

sig kritisk over for afgivelsen af rettigheder over ens egne billeder, de kommercielle interesser og udnyttelsen af de oplysninger, man giver, til kommercielle formål. Og måske irriteres man over alle de applikationer, som sitet gerne vil have, at man tilføjer – eller alle de notifications, som man kommer til at videresende nærmest uden at ane det.

Måske holder ens venner af samme årsager op med at bruge Facebook så ofte, hvilke også betyder, at man selv drosler ned. Måske ender det en dag med, at man sletter sin profil...

Men indtil det sker, så 'feel free to friend me on Facebook'

LINKS

<http://www.kommunikationsforum.dk/default.asp?articleid=12503>
<http://www.facebook.com/>
<http://www.facebook.com/>
<http://www.arto.dk/>
<http://www.nationx.dk/>
<http://www.habbo.dk/>
<http://dk.gosupermodel.com/>
[http://www.ell.aau.dk/fileadmin/user_upload/documents/staff/Malene_Larsen_-
_Documents/Fremtidens_digitale_biblioteksbrugere.pdf](http://www.ell.aau.dk/fileadmin/user_upload/documents/staff/Malene_Larsen_-_Documents/Fremtidens_digitale_biblioteksbrugere.pdf)
<http://aoir.org/>
<http://www.linkedin.com/>
<http://www.kommunikationsforum.dk/cms2/file.asp?id=4008>
<http://www.twitter.com/>
<http://www.kommunikationsforum.dk/cms2/file.asp?id=4009>